

RAAP-NOTITIE 315

Plangebied Europaweg 3

Gemeente Zoeterwoude

Een inventariserend archeologisch onderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Architectenbureau van der Haar bv

Project: archeologisch onderzoek plangebied Europaweg 3 (gemeente Zoeterwoude)

Titel: Plangebied Europaweg 3, gemeente Zoeterwoude; een inventariserend archeologisch onderzoek

Status: eindversie

Datum: april 2003

Auteur: K. Königel

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2003\ZOEW\N0315-ZOEW.qxd

Projectcode: ZOEW

Projectleider: drs. P. Deunhouwer

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

Autorisatie:

drs. N.G. Stikker

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2003

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Architectenbureau van der Haar bv heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 5 maart 2003 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met voorgenomen nieuwbouw van een huis aan de Europaweg 3, in het noorden van de gemeente Zoeterwoude. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek zijn in het plangebied geen archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Architectenbureau van der Haar bv heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 5 maart 2003 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met voorgenomen nieuwbouw van een huis aan de Europaweg 3, in het noorden van de gemeente Zoeterwoude. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van onderhavig onderzoek was het opsporen van deze resten en (indien mogelijk) een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Plangebied en archeologische verwachting

Het plangebied ligt aan de Europaweg 3, ten oosten van de Burgemeester Detmersweg en ten zuidwesten van de A4 (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 30H van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 94.000/460.550. Het perceel staat kadastraal bekend onder nummer E 3387. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied als tuin in gebruik. Voor het plangebied geldt een middelmatige archeologische verwachting (zie § 2.2).

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Onderhavig onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek. Eventueel waarderend onderzoek kan in een later stadium plaatsvinden.

Het inventariserend archeologisch onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het *Handboek ROB-specificaties* (Brinkkemper e.a., 1998) en, waar mogelijk, conform de *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie* (Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven (zie verklarende woordenlijst).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geo(morfo)logie

Het plangebied ligt op de grens van het stroomgebied van de Oude Rijn en behoort tot het zogenaamde perimariene gebied (Berendsen, 1998). Het landschap in dit gebied is grotendeels gevormd gedurende het Holoceen, de afgelopen 10.000 jaar, onder invloed van de zee en rivieren.

Volgens de geologisch-archeologische kaart (Van Heeringen, 1992) maakt het plangebied deel uit van een zone waar in de ondergrond Hollandveen voorkomt. Dit Hollandveen heeft zich op verschillende plaatsen in West-Nederland vanaf circa 2000 voor Chr. tot een dik pakket kunnen ontwikkelen. Onder het Hollandveen komen kleiige afzettingen voor, waarvan wordt aangenomen dat deze tot de (mariene) Afzettingen van Calais (IV) behoren (Bosch & Pruijssers, 1978). In en boven het Hollandveen komen (fluviatiele) Afzettingen van Tiel (0) en (mariene) Afzettingen van Duinkerke (I en III) voor.

Direct ten oosten Zoeterwoude is in de ondergrond een wijd vertakt fossiel kreeksysteem aanwezig dat onder invloed van getijden en de Oude Rijn is ontstaan. De sedimenten die vanuit dit stelsel vanaf circa 500 voor Chr. tot afzetting zijn gekomen, worden gerekend tot de Afzettingen van Duinkerke I. Mogelijk komen deze ook in de ondergrond van het plangebied voor.

Archeologie

In ARCHIS staan uit het plangebied geen archeologische vondsten geregistreerd. Uit de directe omgeving van het plangebied zijn vondsten uit de Romeinse tijd

(ARCHIS-waarnemingsnummer 8644) en uit de Late Middeleeuwen (ARCHIS-waarnemingsnummer 8646) bekend.

Archeologische verwachting

Op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) van Zuid-Holland valt het plangebied buiten het gebied dat als stads- of dorpskern met hoge archeologische verwachting staat aangegeven (Provincie Zuid-Holland/ROB, 1994).

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2001) geldt voor het plangebied een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Op de Cultuurhistorische Hoofdstructuur van Zuid-Holland, regio Delfland en Schieland staat het plangebied aangegeven binnen een zone met zeer grote kans op archeologische sporen (Provincie Zuid-Holland, 2002). Deze hoge verwachting hangt samen met een systeem van fossiele krekens en bijbehorende oeverwalafzettingen in de ondergrond van het plangebied, die worden toegeschreven aan de Afzettingen van Duinkerke. Op deze afzettingen, die in het plangebied binnen 2,0 m -Mv worden verwacht, kunnen bewoningssporen uit de (Late) IJzertijd of Romeinse tijd aanwezig zijn. Voor het plangebied zijn geen aanwijzingen gevonden die op historische bebouwing van betekenis wijzen.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn twee boringen gezet op een onderlinge afstand van 5 m. Er is geboord met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm (tot maximaal 1,2 m -Mv) en een gutsboor met een diameter van 3 cm (tot maximaal 3 m -Mv). De boringen zijn volgens NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden).

Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Vanaf het maaiveld is in beide boringen tot circa 1 m -Mv een laag humeus zand met recent puin en afval aangetroffen. Hieruit blijkt dat deze laag is omgezet en verstoord. Deze bodemingrepen hangen vermoedelijk samen met lokale industrie. In de buurt van het plangebied heeft een houtzagerij gestaan, waarbij de omgeving van het plangebied als afvalstort is gebruikt.

Tussen 1,10 en 0,85 m -Mv gaat het profiel over in kleiig veen met hout- en rietresten (Hollandveen). Boven dit Hollandveen zijn geen (kleiige) sedimenten aangetroffen die aan de Afzettingen van Duinkerke kunnen worden toegeschreven. Vanaf 1,8 m -Mv bestaat de bodem uit matig siltige, humeuze klei met houtresten. Deze lichtgrijze klei is aan de Afzettingen van Calais of de Afzettingen van Gorkum toe te schrijven.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in de twee boringen geen archeologische indicatoren aangetroffen. Er is dan ook geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

In tegenstelling tot wat verwacht werd op basis van het bureauonderzoek (middelmatige archeologische verwachting; zie § 2.2) zijn tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen in het plangebied.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met provinciaal archeoloog van Zuid-Holland (drs. R.H.P. Proos).

Literatuur

- Berendsen, H.J.A.**, 1998. *Fysische geografie van Nederland; de vorming van het land*. Van Gorcum & Comp. B.V., Assen
- Bosch, J.H.A. & A.P. Pruissers**, 1978. *De laatste 4500 jaar Rijn bij Leiden; jaarverslag 1978 (bodemonderzoek in Leiden); pag. 25–36*. Archeologische begeleidingscommissie Leiden, Leiden.
- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Heeringen, R.M. van**, 1992. *The Iron Age in the Western Netherlands*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Provincie Zuid-Holland/ROB**, 1994. *Archeologische Monumentenkaart Zuid-Holland*. Provincie Zuid-Holland/ROB, 's-Gravenhage/Amersfoort.
- Provincie Zuid-Holland**, 2002. *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland Regio Delfland en Schieland*. Provincie Zuid-Holland, 's-Gravenhage.
- ROB**, 2001. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie**, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland, schaal 1:50.000; Deel I: West-Nederland 1839-1859*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
Mv	maaiveld
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Verklarende woordenlijst

fluviaal	Door rivieren gevormd, afgezet.
Holoceen	Jongste geologisch tijdvak (vanaf de laatste IJstijd: ca. 8800 jaar voor Chr. tot heden).
kreek	Sterk meanderende uitloper van een geul of priel in de kwelder.
marien	Op de zee betrekking hebbend, bij of in zee voorkomend, door of in zee gevormd.
perimarien	Milieu waarin sedimentatie en sedimentatie ('veenvorming') sterk onder invloed van de zeespiegelrijzing staan, maar waar mariene afzettingen zelf ontbreken.

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Periode	Datering		
Nieuwe tijd	1500	-	heden
Late Middeleeuwen	1050	-	1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050 na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450 na Chr.
IJzertijd	800	-	12 voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800 voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000 voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900 voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800 voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1.
Boorpuntenkaart.